

бутунлигини таъминлаш муаммоларининг турли хил жихатлари аниқланади. Компьютер тизимининг актив элементларига таалукли химоялаш функциялари ва воситалари компьютер тизими субъектларини химоялаш функциялари ва воситалари сифатида белгиланади.

Операцияларнинг иккинчи гуруҳи – бу алоқа линиялари бўйлаб маълумотлар узатиш ва хабарларни бошқариш операциялари. Шунингдек, улар химоя қилишни талаб қилади, чунки алоқа линиялари – компьютер тизимининг заиф таркибий қисми ҳисобланади. Химоянинг тегишли функция ва воситалари, маълумот узатиш каналлари (алоқа линиялари)ни химоялаш функция ва воситалари сифатида белгиланади.

Операцияларнинг учинчи гуруҳи – бу маълумотлар устидаги операциялар. Улар маълумотлардан фойдаланиш, уларнинг мазмуни, ташкиллаштириш усули, уларга кириш имкониятини ва қўллашни таъминлаш билан боғлиқ. Химоялаш муаммоларини таҳлил қилишда операцияларнинг ушбу гуруҳи, кириш имконияти чекланган турли хил тармоқ МБ маълумотларидан фойдаланиб, компьютер тизими субъектлари генерациялайдиган ахборотлар заифлигини аниқлайди. Химоялашнинг тегишли функция ва воситалари маълумотларни назорат қилиш ва уларни химоялаш, маълумотни сақлашни ташкиллаштириш ва фойдаланишни таъминлайди ва улар компьютер тизими маълумотлар базасини химоя қилиш функция ва воситалари сифатида белгиланади.

Операцияларнинг тўртинчи гуруҳи – булар компьютер тизимида бажариладиган жараёнларни бошқариш операциялари. Тегишли химоялаш воситалари мувофиқлаштириш, синхронлаш, компьютер тизимида бутунликни таъминлаш ва жараёнларни химоялашни амалга оширади. Улар компьютер тизими бошқариш қуйи тизимига бирлашадилар.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Кадиров М.М. Фойдаланишни чеклашни мандатли бошқариш сиёсати ёрдамида ахборот химояланганлигини ошириш моделини такомиллаштириш. “Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар” мавзусидаги республика 14 - кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами// 31.03.2020. Тошкент: Tadqiqot 2020. 160-163 б.

2. Гуломов Ш.Р, Кадиров М.М. Защита информации от сетевых атак// Монография, «Fan va texnologiya», ISBN 978-9943-6155-4-0, Ташкент, 2019. С. 172.

УДК 373.5.091.33:78:004

*Ольга Мельник (Київ, Україна),
Тетяна Підварко (Мелітополь, Україна)*

РОЛЬ ІКТ В ОРГАНІЗАЦІЇ УВАГИ УЧНІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті актуалізовано проблему організації уваги учнів на уроках музичного мистецтва. Автор підкреслює необхідність впровадження нових підходів і засобів у вирішенні даної проблеми. В статті визначено позитивні та негативні сторони застосування мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва. Наголошено на важливості дотримання балансу у застосуванні традиційних методів музичного навчання й інноваційних мультимедійних технологій.

Ключові слова: музичне мистецтво, вчитель музичного мистецтва, музичне навчання, інформаційні комп'ютерні технології, мультимедіа.

The article actualizes the problem of organizing students' attention in music lessons. The author emphasizes the need to introduce new approaches and tools in solving this problem. The article identifies the positive and negative aspects of using multimedia technologies in music lessons. The importance of keeping a balance in applying traditional music teaching techniques and innovative multimedia technologies is emphasized.

Keywords: music arts, music teacher, music training, computer information technology, multimedia.

Сьогодні в умовах суттєвих змін у соціальному, економічному та політичному житті нашої країни постала проблема радикальної перебудови в освітній сфері. Важливим фактором, що переконує в необхідності змін у системі освіти, є науково-технічний прогрес, який спонукає до запровадження в навчально-виховний процес ІКТ. З огляду на сучасні реалії (надшвидкісне зростання інформаційного простору, глобалізація, інтеграція), вчитель також має вносити в навчальний процес нові методи подачі інформації. Тому застосування сучасних комп'ютерних технологій у навчанні – один із найбільш актуальних і затребуваних напрямів розвитку означеної сфери.

Важливим завданням музичного виховання є формування музичної культури учнів, збагачення їх емоційно-естетичного досвіду в процесі спілкування з музикою. Стратегія пошуку перспективних шляхів удосконалення музичної освіти детермінує необхідність впровадження нових підходів щодо озброєння вчителя музики відповідними комп'ютерними (мультимедійними) програмами, які забезпечують формування інтересу до музики, динамічність опанування необхідних знань з предмету, а також які орієнтовані на художньо-творчий розвиток школяра в цілому.

Різні аспекти даної проблеми висвітлюються працях А. Бондаренко, О. Бордюка, Ю. Дворник, Л. Зарі, В. Луценко, О. Приселкова, О. Рибнікова. Переважно вони стосуються проблем формування пізнавальної самостійності вчителів, готовності до використання комп'ютерних засобів, визначення методичних засад використання ІКТ у підготовці музикантів тощо.

І. Горбунова, М. Дядченко, І. Красильников, О. Красноскулов, Н. Новікова, С. Полозов, Г. Тараєва, А. Харуто, О. Чайковська наголошують на необхідності введення нових ІКТ під час вивчення музичних дисциплін, вказуючи, що це дозволить оптимізувати навчальний процес, зробіть його високохудожнім і високотехнологічним.

У сучасних дослідженнях С. Андрєєва, Д. Богданової, О. Крюкової зроблена спроба пошуку оптимальних умов використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Питання теоретичних і практичних основ комп'ютерно-розвиваючого навчання розкрито в працях В. Антипової, Г. Бокаєвої, О. Горбуненко, О. Гребенюка, Н. Сергєєва, Л. Сухорукової тощо. Окремі аспекти використання інформаційних технологій у практиці початкового навчання досліджувались в працях О. Суховірського, В. Шакотько, О. Шиман та ін.

Низку питань щодо використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва розглянуто у працях О. Базелюка, Н. Белявіної, О. Бороздіна, Т. Затяміної, І. Красильнікова, Л. Масол, О. Ростовського, В. Янкул, В. Штепа, М. Фіцула та ін..

Значний інтерес науковців до означеної проблеми свідчить про те, що на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства мультимедійні технології мають бути не просто необхідними, але й звичними засобами навчання та виховання.

Як зазначалося раніше, сьогодні традиційна система музичного навчання та виховання переживає період активного оновлення, пов'язаного із залученням інноваційних технологій. Якщо порівнювати мультимедійні технології із традиційними навчальними, то серед переваг першої можна виділити здатність поєднувати логічний та образний способи засвоєння інформації та можливість інтерактивно спілкуватися в інформаційно-освітньому просторі, багатоканальний вплив на сприйняття людини. Разом з тим, зазначимо, що певні методи та форми традиційної музичної освіти не мають альтернативи. Як свідчить практика, оптимальних результатів можна досягти, дотримуючись *принципу поєднання традиційних методів музичного навчання й інноваційних мультимедійних технологій*.

Зокрема, В. Янкул, М. Фіцула зазначають, що важливим аспектом використання мультимедіа є поєднання в одному продукті різноманітних видів інформації – традиційних (текст, таблиці, ілюстрації) та оригінальних (мова, музика, фрагменти відеострічок, телекадри, анімація), які слугують необхідним чинником засвоєння знань. На їхню думку, сьогодні без впровадження ІКТ у навчально-виховний процес якісних показників неможливо досягти [3].

На сьогоднішній день існує велика кількість програм для роботи з комп'ютером на уроці музичного мистецтва. Умовно їх класифікують наступним чином: музичний програваач; програма для співу карооке; музичний конструктор; музичні енциклопедії; навчальні програми; музичні ігри тощо. Настільки широкий вибір надає можливість сучасному вчителю музики підготуватися та прийти на урок лише з диском або флеш-накопичувачем, на якому багато якісної інформації, а не конспектами, нотатками та чималою кількістю наочного матеріалу у вигляді репродукцій картин, плакатів, портретів тощо.

У педагогічній літературі, присвяченій проблемі використання ІКТ в школі, знаходимо ряд особливостей, які сприяють удосконаленню музично-виховного процесу. Основними з них є:

- інформаційна насиченість ресурсу (одночасне застосування різних видів інформації – високоякісної графічної, звукової, фото- та відеоінформації);
- органічне поєднання навчальної й ігрової складових;
- інтерактивність програмних засобів;
- наявність зручних засобів навігації по мультимедіа продукту;
- фіксація особистих досягнень школярів у процесі роботи тощо.

Застосування ІКТ на уроках музичного мистецтва, на яких перед дитиною розкривається весь процес розгортання художнього образу через різні форми художнього втілення, дозволяє не лише розвивати сенсорні музичні здібності учнів. Такі заняття, в основі яких лежить засвоєння інформації відразу кількома органами чуття, сприяють розвитку всіх пізнавальних процесів – сприйняття, мислення, пам'яті, уяви, уваги, тобто всебічно розвивають дитину, її творчі здібності.

Сьогодні вчитель музики, прагнучи сформувати естетичні смаки дітей, може при бажанні, крім традиційних музичних інструментів, використовувати на уроці сучасні електронні: дитячі клавішні синтезатори, мультимедійні комп'ютери зі звуковою картою та програмним забезпеченням для створення музики. Вони дають можливість вчителю створювати акомпанемент, який при розучуванні пісень стимулює інтерес дітей до вивчення предмета більше, ніж простий фортепіанний супровід. Це відбувається завдяки сучасному звучанню з цікавим ритмічним або стилістичним оформленням. Однак учитель музики не повинен забувати, що замінити «живий» інструмент неможливо навіть новітніми ІКТ та на уроках музичного мистецтва необхідно обов'язково використовувати традиційні музичні інструменти.

У роботі з школярами мультимедійні уроки мають велике значення, оскільки слугують і платформою для пізнання нового (слухання музики), і можливістю відпочити (мультимедійні ігри), порухатись (для молодших школярів – відео-фізкультхвилинки), і творчо самореалізуватись (гра на дитячих музичних інструментах, спів караоке). Та головне, на думку практикуючих вчителів, такі уроки вирішують проблему дисципліни, оскільки увага учнів концентрована на цікавих формах роботи, тож частота відволікання зменшується, а захоплення навчальною діяльністю зростає.

Досліджуючи проблему використання ІКТ на уроках музики, Л.О. Заря виділяє наступні переваги:

- зміну характеру навчання,
- досягнення високої ефективності уроку,
- підвищення рівня використання наочності на уроці,
- встановлення міжпредметних зв'язків,
- швидкість сприймання необхідної інформації,
- збільшення обсягу матеріалу, що вивчається,
- узагальнення та систематизація знань учнів з теми,
- показ прикладної спрямованості вивченого матеріалу,
- активізація сприйняття інформації,
- сприяння зацікавленості [1].

Але, не зважаючи на цей досить великий перелік, дослідниця підкреслює, що найбільш важливим має залишатися спрямування уваги учнів до музики – її змісту, краси та виразності [1, 115].

Практикуючий застосування ІКТ вчитель музичного мистецтва О. М. Скрилева, розглядає мультимедіа як пояснювально-ілюстративний метод навчання, основним призначенням якого є організація засвоєння учнями інформації шляхом повідомлення навчального матеріалу та забезпечення його успішного сприйняття, яке посилюється при підключенні зорової пам'яті. На її думку, мультимедійні уроки мають ряд переваг у порівнянні з традиційними., зокрема, вони:

- дають можливість урізноманітнити навчальний матеріал, тим самим пристосувати його до особливостей учнів;
- дозволяють компактно організувати великий обсяг навчальної інформації з урахуванням різних способів навчальної діяльності (реалізація ілюстративно-описового, репродуктивного та творчого рівнів засвоєння навчального матеріалу дітьми;
- посилюють сприйняття та полегшують засвоєння навчального матеріалу;
- сприяють активації пізнавальної діяльності учнів, так як засновані на інтерактивності [2].

На нашу думку, мультимедійний урок – це традиційний урок, який більш технічно оснащений, що дозволяє розширити обсяг навчальної інформації. А ІКТ – це додатковий засіб навчання, який жодним чином не може замінити спілкування з учителем та «живим» інструментом. Отже, застосовуючи ІКТ на уроці музики, варто пам'ятати про те, що це урок спілкування з мистецтвом, а не спілкування з комп'ютером. З огляду на це, вважаємо доцільним застосовувати мультимедійні технології для вирішення наступних завдань:

1. поліпшення пізнавальних процесів учнів (сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, почуттів, уяви);
2. актуалізація опорних знань з навчальної дисципліни;
3. розкриття зв'язку змісту навчальної дисципліни з життєвими реаліями;
4. усвідомлення характерних рис національної та світової музики.

Таким чином, вищерозглянуті положення дозволяють зробити висновок про те, що мультимедійні засоби навчання є перспективним, високоефективним інструментарієм по збільшенню обсягу інформативності, інтерактивності, гнучкості й інтеграційності уроку музичного мистецтва. Мультимедіа технології дозволяють вчителю працювати більш творчо, ініціативно, використовуючи різноманітні форми роботи, головне – сучасні теперішньому часу й актуальні в організації уваги, підвищенні мотивації до вивчення музики, збільшенні інтересу до уроків музичного мистецтва.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Заря Л.О. Використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва // Наукові записки кафедри педагогіки. Вип. XXXIII. Харків, 2013. С.111-116.
2. Скрилева Е. Н. ИКТ на уроках музыки. URL: <https://infourok.ru/statya-ob-ispolzovanii-ikt-i-multimedia-na-urokah-muziki-v-obscheobrazovatelnoy-shkole-698670.html>
3. Фіцула М.М. Педагогіка. URL: http://pidruchniki.com/1841041334972/pedagogika/struktura_diyalnosti_vchitelya_navchalnomu_protsezi#956